

УДК: 388.486:631.115.11

O. Dudziak, Ph. D. State Agrarian and Engineering University in Podilya

CONSULTING ROLE IN THE DEVELOPMENT OF GREEN TOURISM

Annotation. The article is a stage of study of green tourism development, particularly of its influence on the development of contemporary Ukrainian village. The author examines one of the important developmental factors of village tourism – consultative services and consulting.

The new possibilities for village population are revealed in direction of overcoming different economical limits. An urgent problem of restructuring of an agricultural sector appears and, as well, of improving wellness of people living in the villages. More attention is paid to culture and people's development, overcoming their social insecurity. That is why, taking into consideration such circumstances, village tourism may diversify village production with a help of consulting.

Agricultural consultative services should favour to village territories development, development of entrepreneurship in villages. And this in its turn causes to improvement of socio-economic growth of the village.

Nowadays agricultural consulting services are successfully working in European countries, USA and carry a great contribution of development of village territories.

Keywords: counseling, rural green tourism, advisory services, agro-tourism, agriculture, agricultural extension services.

О.А. Дудзяк, кандидат економічних наук, асистент ПДАТУ

РОЛЬ ДОРАДНИЦТВА В РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ

Стаття є етапом дослідження розвитку сільського зеленого туризму, а саме: його вплив на розвиток сучасного українського села. Автор досліджує один з важливих чинників розвитку туризму в селі – це дорадчі служби або дорадництво.

Перед сільським населенням відкриваються нові можливості для подолання різноманітних економічних рубежів. Виникає нагальна потреба в реструктуризації як аграрного сектору економіки, так і покращення добробуту населення на сільських територіях, звертається більше уваги на культуру та розвиток селян, подолання їхньої соціальної незахищеності.

Тому, зважаючи на такі умови, сільський туризм завдяки дорадництву може диверсифікувати сільське виробництво.

Ключові слова: дорадництво, сільський зелений туризм, дорадчі послуги, агротуризм, сільське господарство, агрооселя, сільськогосподарські дорадчі служби.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Новим видом відносин в аграрній сфері є сільськогосподарське дорадництво, що останнім часом отримало нормативну основу свого функціонування та розвитку. Зважаючи на триваючі кризові явища в діяльності аграрних товаровиробників, сільськогосподарська дорадча служба має надавати різноманітні консультаційні та інші послуги суб'єктам аграрного господарювання. Дорадча діяльність покликана сприяти аграрним товаровиробникам у збільшенні прибутковості їх виробничо-господарської діяльності, тому з'ясування правової природи дорадчих послуг має важливе як теоретичне, так і практичне значення.

Зазначимо, що окремі проблеми функціонування сільськогосподарського дорадництва в Україні були предметом наукового аналізу в юридичній та економічній літературі [1, с. 383-395; 2], проте правова природа сільськогосподарської дорадчої діяльності досі окремо не вивчалася.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проблемі розвитку сільського туризму як виду відпочинку та можливого напрямку підприємницької діяльності присвячено роботи багатьох науковців та практиків. Для написання статі були використані матеріали провідних дослідників галузі сільського зеленого туризму: Рутинського М.Й., Зінька Ю.В., Коберніченко Т.О., Васільєва В.П. та інших.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження впливу дорадництва на розвиток сільського зеленого туризму України.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні в усіх регіонах України сформовані та функціонують сільськогосподарські дорадчі служби, працюють і надають дорадчі послуги на постійній основі 692 професійних сільськогосподарських дорадники, а також 777 експертів-дорадників, які внесені до державного Реєстру.

Правові засади здійснення сільськогосподарської дорадчої діяльності в Україні визначає Закон України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність».

Сільськогосподарська діяльність спрямована на задоволення потреб селянських та фермерських господарств, сільськогосподарських підприємств усіх форм власності, а також сільського населення у підвищенні рівня знань та вдосконаленні навичок прибуткового ведення господарства. Успішність аграрного сектору значною мірою залежить від його динамічності щодо освоєння новітніх технологій, використання ринкової кон'юнктури, а також організаційних змін, необхідних для його поступального розвитку.

Водночас згідно зі статтею 404 Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом передбачено, що Співробітництво між Сторонами у сфері сільського господарства та розвитку сільських територій охоплює, зокрема, поширення знань шляхом проведення навчальних та інформаційних заходів, а також сприяння інноваціям шляхом проведення досліджень та просування системи дорадництва до сільськогосподарських виробників.

Умови надання соціально спрямованих дорадчих послуг визначені в затверженому Постановою Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 р. № 1131 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки сільськогосподарської дорадчої служби.

Переліки соціально спрямованих дорадчих послуг, обсяги їхнього фінансування для кожного виконавця та районів, в яких надаються послуги, передбачені в планах заходів, які щорічно затверджуються відповідними структурними підрозділами обласних державних адміністрацій. Надання соціально спрямованих дорадчих послуг, що здійснюється відповідно до плану заходів, оформляється актом, який підписують суб'єкт сільськогосподарської дорадчої діяльності, голова сільської (селищної) або районної ради, начальник відповідного структурного підрозділу агропромислового розвитку обласної державної адміністрації і споживач дорадчих послуг.

Бюджетні кошти спрямовуються на оплату дорадчих послуг, які мають найбільшу ефективність: проведення навчальних семінарів, індивідуальних дорадчих послуг, випуск і розповсюдження друкованої продукції, демонстраційного показу форм і методів роботи суб'єктів господарювання. [<http://minagro.gov.ua/node/4386>]

Згідно Закону України «Про сільськогосподарську дорадчу службу» сільськогосподарська дорадча діяльність (далі – дорадча діяльність) – сукупність дій та заходів, спрямованих на задоволення потреб особистих селянських та фермерських господарств, господарських товариств, інших сільськогосподарських підприємств усіх форм власності і господарювання, а також сільського населення у підвищенні рівня знань та вдосконаленні практичних навичок прибуткового ведення господарства, а сільськогосподарська дорадча служба (далі – дорадча служба) – юридична особа незалежно від її організаційно-правової форми та форми власності, структурний підрозділ аграрного навчального закладу, науково-дослідної установи, які внесені до Реєстру дорадчих служб, здійснюють дорадчу діяльність, у складі яких працює не менше трьох дорадників, які пройшли реєстрацію відповідно до законодавства і внесені до Реєстру дорадників; {Абзац сьомий статті 1 в редакції Закону N 2754-VI (2754-17) від 02.12. 2010 р.}; сільськогосподарський дорадник (далі – дорадник) – фізична особа, яка на професійній основі проводить дорадчу діяльність, склала кваліфікаційний іспит та одержала кваліфікаційне свідоцтво і внесена до Реєстру сільськогосподарських дорадників та сільськогосподарських експертів-дорадників (далі – Реєстр дорадників); сільськогосподарський експерт-дорадник (далі – експерт-дорадник) – фізична особа, яка проводить дорадчу діяльність не на постійній основі, має достатній фаховий рівень та одержала кваліфікаційне свідоцтво відповідно до вимог законодавства і надає дорадчі послуги на запит дорадчих служб та дорадників і відповідає вимогам, передбаченим цим Законом. Експертами-дорадниками є працівники закладів науки та освіти, інші вузькоспеціалізовані фахівці, які внесені до Реєстру дорадників [3].

Окрім Закону України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність» відносини щодо здійснення сільськогосподарської дорадчої діяльності й надання відповідних послуг регулюються як постановами Кабінету Міністрів України (наприклад, «Про затвердження Порядку надання всеукраїнській громадській професійній організації статусу саморегульованої організації» від 18 листопада 2009 р., № 1221 [4], «Про затвердження Порядку використання коштів,

передбачених у державному бюджеті для державної підтримки сільськогосподарської дорадчої служби» від 19 вересня 2007 р., № 1131 [4] та ін.), так і низкою наказів Міністерства аграрної політики та продовольства України (регламентують професійну підготовку сільськогосподарських дорадників та експертів-дорадників, ведення їх Реєстру та Реєстру сільськогосподарських дорадчих служб тощо). Наявність певного нормативного масиву щодо регламентування сільськогосподарської дорадчої діяльності дозволила дослідникам дійти висновку, що у складі аграрного права України сформовано інститут правового регулювання сільськогосподарської дорадчої діяльності, основу якого становлять норми Закону України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність» [1, с. 383; 2, с. 4]. На наше переконання, такий висновок потребує певного уточнення. Дійсно, в праві України вже існує певна сукупність правових норм, що регламентують вузьку, однорідну групу пов'язаних між собою суспільних відносин у сфері сільськогосподарського дорадництва, тобто правовий інститут сільськогосподарської дорадчої діяльності. Проте, як видається, навряд чи варто відносити цей правовий інститут виключно до інститутів аграрного права. Як було зазначено вище, відповідні комплексні суспільні відносини, будучи урегульованими нормами аграрного, інформаційного та адміністративного права, постають комплексними правовідносинами, що мають міжгалузевий характер, а саме: аграрно-інформаційними та аграрно-адміністративними. Звідси, цілком логічно має йтися про комплексний правовий інститут сільськогосподарської дорадчої діяльності, що має міжгалузевий характер. Водночас в аграрному законодавстві виокремлюється відповідний інститут – інститут сільськогосподарської дорадчої діяльності. Певним чином унормовують відносини сільськогосподарського дорадництва нормативно-правові акти адміністративного та інформаційного законодавства України, наприклад, закони України «Про адміністративні послуги» від 6 вересня 2012 р. [9], «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 р. [5], «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» від 9 січня 2007 р. [6].

Одною з популярних послуг в сфері їх реалізації є навчання та консультації власників агросадіб та осіб, що зацікавлені агротуристичним бізнесом на селі.

Сільський зелений туризм є багатоаспектною і багатоцільовою формою розв'язання великої кількості проблем розвитку села і задоволення потреб заінтересованих у відпочинку і оздоровленні.

Отже, сільський зелений туризм – це вид туризму, який сконцентрований на сільській території, передбачає розвиток центрів обслуговування туристів, забезпечує туриста всіма видами відпочинку цієї місцевості та ознайомлює з місцевими фольклором, традиціями, кухнею, господарюванням та іншими атракціями, водночас забезпечуючи селян прибутком.

Судячи з досвіду європейських країн, в яких сільський туризм успішно розвивається, (Польща наприклад), організаційну фазу розвитку агротуристичних об'єднань бере на себе саме дорадництво.

При дорадництвах існують невеличкі так звані відділи чи департаменти, що здійснюють інформаційну, коригуючу і навіть дещо контролюючу функцію в розвитку сільського туризму тієї території, де вони знаходяться.

Дорадчі організації допомагають власникам агроосель у:

- проведенні добровільної категоризації;
- проведенні фестивалів чи ярмарок;
- наданні юридичних та фінансово-економічних послуг;
- забезпеченні інформаційного сприяння для новачків;
- залученні вже досвідчених власників агроосель для навчання новачків та інше.

Висновок. Тому слід зазначити, що дорадництво може сприяти розвитку сільського зеленого туризму як на початкових етапах його становлення, так і на подальших стадіях розвитку. Дорадництво може стати потужним осередком розвитку сільських територій та сільського господарства України, суттєво сприяти диверсифікації сільського господарства, що також є позитивним і для розвитку сільського зеленого туризму.

Список використаних джерел

1. Аграрне право України: підручник / В. М. Єрмоленко, О. В. Гафурова, М. В. Гребенюк та ін.; за заг. ред. В. М. Єрмоленка. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 608 с. <http://minagro.gov.ua/node/4386>
2. Закон України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність» від 17 червня 2004 р., № 1807-IV режим доступу [<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1807-15>]
3. Про затвердження Порядку надання всеукраїнській громадській професійній організації статусу саморегульованої організації: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 листопада 2009 р. № 1221 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 89. – Ст. 3013.
4. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки сільськогосподарської дорадчої служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 р. № 1131 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 71. – Ст. 2670.
5. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.
6. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки : Закон України від 9 жовтня 2007 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 12. – Ст. 102.

Анотація. *Стаття являється етапом дослідження розвитку сільського зеленого туризму, а іменно: его вплив на розвиток сучасного українського села. Автор досліджує один з важливих факторів розвитку туризму в селі – це консультативні служби або таку діяльність.*

Перед сільським населенням відкриваються нові можливості для подолання різних економічних рубежів. Виникає необхідність реструктуризації як аграрного сектора економіки, так і покращення благосостояння населення на сільських територіях, звертається більше уваги на культуру і розвиток крістьян, подолання їх соціальної незахищеності.

Поэтому, несмотря на такие условия, сельский туризм благодаря консалтингу, может диверсифицировать сельское производство.

Ключевые слова: *консалтинг, сельский зеленый туризм, консультационные услуги, агротуризм, сельское хозяйство, агроусадьба, сельскохозяйственные консалтинговые службы.*